

Króliki brojlery - które rasy są najlepsze?

Autor: Joanna Składanowska-Baryza

Data: 7 listopada 2017

Króliki brojlery cieszą się coraz większą popularnością, dane dotyczące światowej produkcji wskazują, iż rocznie ubija się ich ok. 2 milionów wyłącznie na mięso. Największym producentem tego surowca jest Azja.

W Chinach produkuje się 735000 ton mięsa, co stanowi ok. 40% światowej produkcji. Europa jest drugim w kolejności kontynentem charakteryzującym się wysoką produkcją mięsa króliczego. Największymi producentami surowca króliczego są: **Hiszpania** (68700 ton), **Francja** (58000 ton) oraz **Włochy** (33100 ton). Ubój królików przeprowadzony w tych trzech krajach stanowi 90% europejskiej produkcji. Z kolei Portugalia, Węgry oraz Polska dostarczają 10% tego surowca (Wykres 1.).

Wykres 1. Producenci żywca króliczego w Europie (European Commission, 2014).

W krajach Europy Zachodniej mięso królicze stanowi ważny element diety, a wieloletnia tradycja spożywania tego mięsa spowodowała dynamiczny rozwój produkcji. Trzecim co do wielkości kontynentem pod względem produkcji żywca króliczego jest Ameryka Łacińska, gdzie głównym producentem tego surowca jest **Wenezuela** (275000 ton). Pomimo, że w Polsce nie ma tradycji spożywania mięsa króliczego, znajduje ono coraz szersze grono odbiorców. Dane odnośnie spożycia mięsa króliczego są bardzo zróżnicowane od 0,4 do 1,2 kg przez osobę rocznie. Podane wartości są jedynie przypuszczalne, gdyż brak jest danych i badań na podstawie których można określić spożycie mięsa króliczego w naszym kraju. Dużym problemem w kontroli tego wskaźnika są hodowcy-amatorzy, którzy utrzymują króliki wyłącznie na własne potrzeby.

Tab. 1. Które króliki brojlery posiadają najlepsze cechy użytkowe?

Króliki brojlery – najważniejsze cechy ras

Mięsny kierunek użytkowania królików wykształcił konieczność doboru ras spełniających pewne oczekiwania hodowców. Praca hodowlana wykazała, iż do wysokotowarowej produkcji mięsnej nadają się króliki brojlery **ras średnich**. Charakteryzują się one takimi cechami jak: wczesna dojrzałość płciowa, wysoka płodność i plenność, wysokie tempo wzrostu, która umożliwia osiągnięcie w krótkim okresie czasu masy ubojowej przy dobrym wykorzystaniu paszy, wysoką wydajnością rzeźną i odpowiedni skład tkankowy tuszki. Wszystkie króliki ras średnich cechuje zwarta budowa ciała, o wydłużonym tułowi, ale o dobrze rozwiniętej partii środkowej i tylnej. **Rasy te często nazywane są brojlerowymi**, a przy wyborze do produkcji mięsnej górują nad rasami dużymi. W Polsce do najpopularniejszych ras średnich należą: rasa nowozelandzka, kalifornijska, termondzka, biała duńska oraz rasa rodzima królik popielniański biały.

Rasa nowozelandzka biała

Została wyhodowana w Kalifornii w USA, gdzie zyskała ogromną popularność dzięki wysokiej wartości użytkowej. Obecnie stanowi jedną z najpopularniejszych ras użytkowych. Są albinotyczne, bardzo dobrze umięśnione, osobniki dorosłe ważą 4,5-5,5 kg, samice są cięższe od samców. Budowa ciała jest zwarta, równomiernie rozwinięta, o walcowatym tułowi i niedużej głowie. Jest to rasa zalecana do produkcji rzeźnej zarówno w chowie czysto rasowym jak i w kombinacjach z innymi rasami.

Rys. 1. Rasa nowozelandzka biała, fot. Michał Kmieciak.

Cechują się **wczesną dojrzałością płciową**, a także dobrymi wskaźnikami użytkowości **rozplodowej**. Liczba miotu waha się od 6 do 8 sztuk, a wskaźnik efektywności odchowu (tj. stosunek liczby odsadzonych do liczby żywo urodzonych), mieści się w przedziale od 70 do ponad 96%. Króliki białe nowozelandzkie w wieku 90 dniu osiągają masę ciała do 2,5 kg, a wydajność rzeźna tej rasy wynosi ok. 61%. Podobną wydajnością charakteryzują się króliki czerwone nowozelandzkie (60%),

jednak **w wieku 90 dni osiągną niższą wagę, ok. 2,3 kg.**

Rasa nowozelandzka czerwona wyhodowana została na bazie **zajęczaka** z udziałem **olbrzyma belgijskiego**, również w Kalifornii. Ich budowa jest mniej zwarta w porównaniu z białymi, masa ciała dorosłych osobników wynosi 4,5-5,0 kg. Barwa okrywy włosowej – ceglasta, z rozjaśnieniami na podbrzuszu, wewnętrznej stronie ud oraz spodniej stronie ogona (rys. 1). Króliki te ze względu na sprężystość, kolor oraz intensywny połysk okrywy włosowej cenione są również jako surowiec futrzarski. Wcześnie dojrzewają rozplodowo, w wieku 4-5 miesięcy. Średnia liczba miotu wynosi 8 sztuk, a efektywność odchowu ok. 79% (tab. 1.). Podane wartości potwierdzają przydatność tej rasy do produkcji królików mięsnych.

Rys. 2. Rasa nowozelandzka czerwona, fot. Joanna Składanowska-Baryza.

Rasa kalifornijska

Na drodze krzyżowania rasy nowozelandzkiej z gronostajem rosyjskim oraz królikiem szynszylowym powstała **rasa kalifornijska**. Charakteryzuje się zwartą budową ciała i odpowiednim umięśnieniem. Dorosłe samice osiągają masę ciała do 4,3 kg, samce do 4,1 kg. **Króliki tej rasy szybko dojrzewają**, do rozplodu nadają się już w wieku 4,5 miesiąca, charakteryzuje je dość wysoka plenność (8-9 sztuk). Efektywność odchowu wynosi 90%, świadczy to o dobrych cechach macierzyńskich samic. Jest to rasa **mięsno-futerkowa**, króliki te cechuje bardzo szybkie tempo wzrostu. **W wieku 90 dni uzyskują masę ciała ponad 2,3 kg**, przy wydajności rzeźnej 62% (tab. 1.).

Rasa duńska biała

Rys. 3. Rasa kalifornijska, fot. Marek Stanisz.

Według wzorca **króliki rasy duńskiej białej** osiągają masę ciała od 3,5 do 5,0 kg, Samice dają dość liczne potomstwo, do 7-8 sztuk w miocie, a efektywność odchowu nie przekracza 80%. Króliki tej rasy powstały z krzyżowania uszlachetniającego rasy lokalnej z olbrzymem belgijskim. Typ użytkowy tych królików zbliżony jest do nowozelandzkich białych, jednak tempo wzrostu jest nieco niższe. Króliki tej rasy **w wieku 90 dni osiągają masę ok. 2,2 kg**, przy wydajności rzeźnej 58-60%. Odmianę tą charakteryzuje **wysoka odporność** na trudne warunki środowiskowe, dlatego poza użytkowaniem typowo mięsnym, idealnie nadają się w krzyżowaniu towarowym z innymi rasami.

Białe termondzkie

Rys. 4. Rasa termondzka biała, fot. Michał Kmiecik.

Króliki brojlery pochodzące z Belgii to **białe termondzkie**. Swoją budowę zawdzięczają wpływom dwóch ras, olbrzymia belgijskiego oraz białego nowozelandzkiego. Posiadają długi umięśniony tułów, charakterystyczny dla rasy średniej. Charakterystyczną cechą dla tej rasy jest wysoka plenność oraz płodność. Średnia wielkość miotu wynosi 8-9 sztuk, efektywność odchowu kształtuje się na poziomie 76-89% (tab. 1.). Jednak cechą wyróżniającą króliki termondzkie, są bardzo dobre wskaźniki użytkowości rzeźnej oraz tucznej. **W wieku 90 dni osiągną 2,6 kg**, przy wydajności rzeźnej ok. 60%. Masa ciała dorosłych osobników dochodzi do 4,5-5,5 kg. Króliki tej rasy dzięki szybkiemu tempu wzrostu, wysokiej plenności oraz płodności idealnie nadają się do chowu czysto rasowego, ale także jako element krzyżówek przemysłowych.

Królik popielniański biały

Rys. 5. Rasa popielniańska biała, fot. Gospodarstwo Ekologiczne Mazurski Eko Raj.

Jedną z niedocenianych ras rodzimych, ale zyskujących coraz większą popularność dzięki predyspozycją do produkcji rzeźnej jest **królik popielniański biały**. Rasa ta powstała z nieistniejącej już rasy polskiej albinotycznej. Odznacza się masywną budową ciała, **w wieku 90 dni osiągną masę ciała 2,6-2,7 kg**, przy wydajności rzeźnej 54% (tab. 1.). Dorosłe osobniki osiągną wagę 4,5-5,5 kg. Informacje odnośnie plenności są zróżnicowane, jednak średnia wielkość miotu wynosi od 5 do 8 sztuk. Króliki tej rasy cechują się wysokimi zdolnościami adaptacyjnymi do niekorzystnych warunków środowiskowych.

Która rasa średnia jest najlepsza ?

Podsumowując głównym kierunkiem użytkowania królików w kraju jak i na świecie, jest pozyskiwanie surowca mięsnego. Pracę selekcyjną doprowadziły do wyhodowania ponad 200 ras królików różniących się od siebie tempem wzrostu, plennością oraz płodnością a także m.in., wysoką wydajnością rzeźną. Przyjmuje się, że **około 70% pogłowia stanowią różnego rodzaju mieszańce** (cieszące się coraz większą popularnością w naszym kraju), pozostałe 30% to pogłowia rasowe, głównie rasy średnie, które idealnie nadają się do produkcji surowca rzeźnego.

Najlepszymi wskaźnikami użytkowości rozplodowej charakteryzują się króliki brojlery rasy nowozelandzkiej białej. Wszystkie rasy średnie charakteryzuje wysoka plenność i efektywność odchowu. Wysoka wydajność rzeźna u wszystkich brojlerów króliczych (na poziomie 50-60%) oraz korzystny udział mięsa w tuszce w stosunku do kości, ma znaczenie przede wszystkim dla producentów i nie pozostaje bez znaczenia dla konsumenta. Według wielu badań, jednoznacznie można stwierdzić iż wymienione rasy idealnie nadają się do produkcji mięsa króliczego, zarówno w hodowli amatorskiej (dominującej w naszym kraju) jak i wielkotowarowej.